

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pólí. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četrť leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četrť leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 21. septembra 1859.

Ali je prav, turšici verhe porezavati?

Tursici verhe porezati, ali kakor na Krajnskem pravimo, turšico obžeti ali prižeti, to je, nje stebila nad storžem do zadnjega kolenca prikrajšati, je v dolnjih krajih Štajarskega, posebno pa na dolenskem Krajnskem sploh v navadi, kar ondašnjim kmetovavcom dvojni dobiček prinaša; prvič dobijo od prižete turšice dovelj dobre sirove klaje za svojo živino, drugič jim pa koruzno zerno popred dozori; zato ker se po porezanem perji tla bolj razgrejejo, in turšica potem hitreje zori!

Al čeravno donaša to ravnanje toliko očitnega dobička, se ga kmetovavci vendar sploh še niso poprijeli. To je velika škoda!

Da bi jim to reč bolj pojasnili in dokazali, koliko žetev turšičnih verhov zdá, naj jim tukaj, česar smo se po obilnih skušnjah prepričali, na znanje damo sledeče:

Pretečeno leto 1858 so se polovici na vertu kmetijske družbe v Gradcu posejane turšice perve dni kimovca (septembra) verho nad storži poželi, polovici pa pustili.

Turšico s požetimi verhi smo 27. dan omenjenega mesca kimovca poželi in zrelo domú spravili; una pa, kateri se niso bili verhi porezali, je bila 8 dni pozneje dozorela.

Porezanih verhov je bilo po posamnih manjših kosih od 175□ sežnjev svetá 7 centov in 34 funtov sirove klaje; po tej rajtengi bi je bilo na oralu pa 67 centov in 10 funtov.

Ta lepi pridelek sirove klaje ne gré sicer pri turšici, če se ji verhi ne porežejo, v zgubo; toda popolnoma suhe stebila za živinsko klajo veliko manj zdajo, kakor sirove (frišne), in ravno zato bi bilo kmetovavcom svetovati, da bi konec mesca vélicege serpana ali pa v začetku kimovca turšici verhe, potem ko je že storže popolnoma zadelala, sploh poželi.

Tako piše vertnar kmetijske družbe Kiegerl v 23. listu njenega časnika.

Tudi mi poterdimo vse to po lastnih skušnjah na vertu ljubljanske kmetijske družbe, kjer imamo tudi tako lepo koruzo, da jo vsak z veseljem ogleduje, zraven pa še pristavimo to, kar nam je povedal naš vertnar Štrukel, ki je nedavnej iz Laškega prišel.

Na Laškem z velikim pridom turšici, ko je čez pol čevlja iz zemlje zrasla, odkopljejo zemljo krog in krog do korenin, in jo tako odkopano pusté cel teden, — potem jo spet obsujejo. To pospešuje rast turšice, da je veselje viditi.

Gospodarske skušnje.

(Skušnje o pesi). Angleži terdijo, da je pesa, ko se izkoplje, slabēja klaja živini, kakor če nekoľko na kupu poleží. Ta prikazen izhaja, kakor profesor Völker terdi, od tod, ker je v pesi veliko takih drobcov, ki se ne morejo hitro scukreniti. — Po tem takem ima pesa ravno to lastnost, kakor sadje. Sade namreč koj z drevesa ni nikoli tako sladko in okusno, kakor že nekoľko poležano.

(Srov ali strohnjen gnoj — kateri je bolji?)

Veliko kmetovavcov je dan današnji, ki mislijo, da se mora hlevni gnoj, da je dober za pognojenje polja, zlo zgnojiti, tako, da je dovelj špehast. Da je to kriva misel, se vsak kmetovavec sam lahko prepriča. Berž ko se gnoj iz hleva na kup skida, začne vreti in pri tem vrenji se sčasoma tako spari, da na zadnje ne vré več, ampak da se popolnoma sožgè. V tem času se najrodovitniše gnojne reči, posebno pa amonjakovec, v gnoji razkrojijo ali pa iz gnoja izpuhté. Kmetišk prigovor pravi: „Kar smerdí, to gnoji“. Bolj pa ko je gnoj star in bolj ko je špehat, toliko menj smerdí. Če pa gnoj na njivi podoran vré, obderží zemlja vso njegovo rodovitnost, pa tudi gorkota, ki se o gnojnem vrenji v zemlji razvije, ji močno hasne. Ta gorkota ne pripomore samo, da zemlja mehka in perhka ostane, ampak je tudi za rast rastlinam prav koristna. To je posebno spomladi in v jeseni veliko vredno, kadar nima zemlja veliko lastne gorkote v sebi. Čez vse to je gnojenje s pretrohljivim gnojem silna potrata, ker se takega gnoja veliko pogubi. Kako velika je pa ta potrata, se moremo iz enega izgleda prepričati, ki ga je gospod vodja Walz v Hohenheimu napravil. Napeljal je namreč imenovani imenitni kmetovavec 36 voz gnoja na neko njivo in ga je dal na kup nakidati. Ko je ta gnoj čez 7 tednov po njivah razpeljal, ga je bilo le še 24 voz. Dohtar Rauh je dal enkrat, preden je zima nastopila, 12 polnih voz gnoja v neko jamo na polji napeljati, ko ga je dal pa spomladi po njivi razpeljati, ga je bilo komaj še 7 slabih voz. S tem gnojem je mogel le polovico tistega zemljiša pognojiti, ki ga je pred v jeseni za celo njivo namenil. Zato pa tudi pravi, da se z gnojem, s katerim se po navadi poleti, dokler je še srov (frišen) gnojí, bolje opravi, kakor z unim, ki tedne in tedne na kupu leží in trohni. Tisti kmetovavci tedaj, ki po malem gnoja napravijo, naj raji s frišnim gnojem svoje polje gnojijo, ker, kakor je bilo ravno rečeno, tak gnoj več zdá kakor tisti, ki več časa na kupu leží, in v škodo kmetovavcu trohni. Ondi pa, kjer ga delj časa na kupu ležati pusté, bi bilo prav, da bi ga saj s perstjo ali pa z gipsom potresali; tako bi rodovitni deli se ne pogubili in gnoj bi bolj počasi vrel.

(Kdaj so koli mladim drevesom škodljivi?)

Ob cestah in po sadnih vertih se pogostoma vidi, da je mlademu drevescu pridjani kol tako dolg, da celó v verh ali krono drevesno seže. To je pa drevesu močno škodljivo, zato ker se veje, ki jih sapa sém ter tjé maje in na vse kraje suče, ob kole dergnejo, se jim ljubje do drevesne beline ogoli, in iz tega se speklina ali vžig na drevesu napravi, in je vzrok, da se ogoljena veja ali še celó pred ali pozneje celo drevo posuší. Če bi se pa veje ali celo drevo na predolg kol tako terdo privezale, da bi se na nobeno plat ne dergnile ne golile, bi ta priveza drevesu škodovala, ker bi sok zadrževala, da bi se po drevesu razlivati ne mogel, kar bi utegnilo tudi v malem času drevesu enako bolezen prizadati, od ktere je bilo ravno poprej govorjenje. Zato naj gospodar kole k drevesom le tako dolge postavlja, da ne bodo v drevesno krono